

Stichting het Boerhaavehuis

Toekomstvisie 2022-2026

'Eenvoud is het kenmerk van het ware'

Toekomstvisie 2022-2026 Boerhaavehuis, Boerhaavetuin, Boerhaavekamer, in relatie met mogelijke activiteiten.

Dit document is opgesteld door de Stichting het Boerhaavehuis Voorhout. Het doel is richting bepalen voor de nabije toekomst. De toekomstvisie wordt tevens gebruikt als achtergrondinformatie voor (private) begunstigers en bij subsidie aanvragen.

Het Boerhaavehuis is het geboortehuis van Herman Boerhaave. Voor de wetenschap is Herman van grote betekenis geweest als arts, anatoom, botanicus, scheikundige en onderzoeker. Hij was een hoogleraar die een tijdlang drie van de vijf leerstoelen van de medische faculteit bekleedde en rector magnificus was van de Universiteit Leiden én directeur van de Hortus botanicus Leiden.

Missie.

Onze missie is behoud, in stand houden en bekend maken van het Boerhaavehuis, de Boerhaavetuin en van de betekenis van Herman Boerhaave. Onze missie is gevat in de slogan: *'Voorhouters zijn trots op Herman Boerhaave, het Boerhaavehuis en de Boerhaavetuin.'*

Voor alle te ontwikkelen activiteiten is onze missie het uitgangspunt.

De Stichting stelt zich mede ten doel, de eigenaar Protestantse Gemeente Voorhout te ontzorgen. Het College van Kerkmeesters (CVK) is hierbij het aanspreekpunt voor de stichting. Het stichtingsbestuur (vijf personen) heeft een adviserende functie voor het onderhoud van huis en tuin. De tuin wordt vanuit de stichting door ongeveer tien vrijwilligers onderhouden.

Visie en doel.

In de statuten van de Stichting het Boerhaavehuis (1992) is als belangrijkste doelstelling opgenomen dat de Stichting het Boerhaavehuis de eigenaar steunt bij het onderhouden en in stand houden van het huis en de tuin. Technisch gesproken betekent dit dat de Stichting het Boerhaavehuis de eigenaar adviseert en bijstaat voor het onderhoud en de instandhouding.

In 2015 heeft de Stichting het Boerhaavehuis de statuten herijkt en beoordeeld of de huidige en nog te ontplooiën activiteiten van Stichting het Boerhaavehuis nog altijd passen bij de statuten. En andersom om te toetsen of de statuten nog passen bij de plannen. De conclusie is dat de statuten nog steeds passen op de hoofdlijnen en qua doelstellingen.

Het Boerhaavehuis en opstallen (de Blokhut)

Het Boerhaavehuis is gelegen in een prachtig natuurgebied dat plaatselijk wel 'het groene hart van Voorhout' wordt genoemd.

Voor het Boerhaavehuis geldt het volgende: het onderhoud vloeit voort uit eigen inspectie en de adviezen van de Monumentenwacht. De Stichting is adviserend met betrekking tot de uitvoering van het onderhoud, inspectie, offerte aanvragen, uitvoeringscontrole, etc.

Voor de Blokhut geldt: het onderhoud wordt zoveel mogelijk verricht door de vrijwilligers, in overleg met het CVK.

In de vergaderingen van de Stichting in het bijzijn van een vertegenwoordiger van het CVK, wordt het reguliere onderhoud van de woning besproken.

De posten schilderwerk en dakdekkerswerk omvatten het grootste gedeelte van het jaarlijks onderhoud. We schatten dit bedrag voor de eigenaar voor de toekomst op ca. € 7.500,- per jaar.

De Stichting kan, indien mogelijk, ca. € 2.500 per jaar opbrengsten genereren uit donaties ten behoeve van het onderhoud van het Boerhaavehuis. Die mogelijkheid wordt gerefereerd aan de onderhoudskosten van de tuin gedurende hetzelfde jaar. In de afgelopen jaren heeft de Stichting meerdere keren € 2.500 gedoneerd aan het CVK voor onderhoud.

In 2021 is groot onderhoud aan huis uitgevoerd. De Stichting heeft €10.000,- gedoneerd aan de het CVK, onder voorwaarde dat dit een eenmalige donatie voor vier jaar is (2021-2024).

De historische waarde.

Van historische tuinen bij kleine landhuizen zijn in Nederland nauwelijks meer voorbeelden te zien. Daarmee zien we de Boerhaavetuin als een van de unieke landgoederen met een historische structuur. De vormgeving van de tuin vertoont kenmerken van de Renaissancetuin. De elementen waaruit de tuin is opgebouwd zijn karakteristiek voor de stijl: de berceau, de oprijlaan, de symmetrisch geplaatste bomen, de siertuin, moestuin, boomgaard en het hakhoutbos, ook wel Domineesbos genoemd¹. Het is contractueel vastgelegd dat het hakhoutbos wordt onderhouden door de stichting. In ruil hiervoor wordt elke maandagochtend een aanhangwagen geplaatst voor snoei en tuinafval². Voor grover werk kan een beroep gedaan worden op de gemeente. Daarnaast is een wezenlijk onderdeel van de tuin de kruidentuin: ooit aangelegd als postume hommage aan Herman Boerhaave. Langs de kruidentuin is de kenmerkende zestig meter lange berceau gepositioneerd. Het vermelden waard zijn nog de eeuwenoude beuk, de twee lindebomen³ en de bijzondere tulpenboom (Liriodendron tulipifera)

De Stichting Boerhaave heeft aandacht voor biodiversiteit. Deze aandacht uit zich in:

- De Stichting deelnemer van het Bijenlint, Bollenstreek.
- In de tuin staat een insektenhotel.
- In de tuin worden geen insecticiden gebruikt.
- De mechanische apparatuur wordt met behulp van batterijen aangedreven.

De toekomst van het Boerhaavehuis

Vanaf 2021 is het Boerhaavehuis na 350 jaar geen pastorie meer. Vanaf dat moment is Boerhaavehuis verhuurd op contractbasis voor vijf jaar met optie op verlenging.

De Boerhaavetuin is uitgesloten van de verhuur.

Met de huurinkomsten worden financiën gegeneerd voor regulier- en grootonderhoud in de toekomst. Het CVK heeft hiervoor een onderhoudsplan in ontwikkeling.

De laatste grote restauratie en onderhoudsbeurt dateert van 2021: na ruim vijfendertig jaar is groot onderhoud uitgevoerd. Dit betreft groot onderhoud van het dak met structurele verbetering van de isolatie hiervan en schilderwerk.

Er is helaas géén subsidiemogelijkheid voor onderhoud van het Boerhaavehuis, omdat het commercieel verhuurd wordt. Goedkope geldleningen behoren wel tot de mogelijkheden.

De Stichting vindt dat het Boerhaavehuis een cultuurhistorische waarde heeft die uniek is in Nederland.

Het Boerhaavehuis was de predikantswoning, sinds de oprichting in 1635 tot december 2020. Misschien wel als belangrijkste feit dat Herman Boerhaave er geboren is.

De koppeling van de woning aan de Renaissance, de tuin met kruidentuin, kunstwerken en een Boerhaavekamer met reminiscentie uit 't verleden, zorgen voor uniciteit in relatie tot de aspecten:

Geboortehuis Herman Boerhaave Voorhout
Werken Hortus Leiden en Museum Boerhaave
Wonen Kasteel Oud Poelgeest

¹ Het hakhoutbos is eigendom van de gemeente

² Zie "Onderhoudsafspraak Domineesbos Boerhaavetuin, Voorhout", datum ingang 01-06-2018.

³ De twee lindes zijn eigendom van de gemeente. Zie: "Inventarisatieformulier 'Waardevolle bomen' Voorhout", Kerkweg 11, nr. V35

Begraven in Leiden.

De toekomst van de tuin

In de nabije toekomst verwachten we geen grote veranderingen in de tuin. De onderstaande wensen voor aanpassing van de tuin kunnen wel een aanslag op de financiële reserves zijn en zijn targets in de fondsenwerving.

Voor de komende vier jaar staat in het wensen/onderhouds-pakket.

1. Aanschaf van twee (volwassen) perenbomen.
2. Stalen randen langs de gazons.
3. Aanleg van een boomgaard, volgens ontwerp⁴
4. Onderhoud van de twee eeuwenoude beuken.
5. Onderhoud van de beschoeiing.

Middelen en capaciteit

De middelen voor deze doelstellingen proberen we te verkrijgen via begunstigers, subsidies, schenkingen, erfstellingen en legaten, of op anderszins wettige wijze.

Tot nu toe is de Stichting het Boerhaavehuis goed geslaagd in de doelstelling van onderhoud van de tuin en instandhouding ervan. Hiervoor hebben we een flink aantal vrijwilligers, daarnaast zijn er begunstigers en zijn we actief in fondsenwerving. De eigendommen van de Stichting staan in de Boerhaavekamer, in de Boerhaavetuin en de Blokhut.⁵

Voor het onderhoud van de tuin is een financiële buffer opgebouwd, als onverhoopt het aandeel en de inbreng van vrijwilligers zou teruglopen. Deze buffer wordt betiteld als geormerkte middelen en is gebaseerd op ca. twee jaar onderhoud door derden. Uitgangspunt hierbij is dat gelijke inkomsten worden gegenereerd. Met ca. vijftien vrijwilligers (tuinonderhoud en bestuur) onder andere voor het tuinonderhoud is het reguliere onderhoud in de nabije toekomst gewaarborgd. Voor ingrijpende zaken en verbeteringen zoals het rooien van bomen, snoeien en dergelijke worden sponsors gezocht.

Omgeving van de tuin

Alle veranderingen in de omgeving zijn bepalend voor de tuin. Onder meer wordt de bereikbaarheid van de brandweer voor de woning bestudeerd. Denk hierbij aan een extra oprit met parkeerplaatsen via een brug vanaf het Laantje van Welgelegen. Een eventuele uitbreiding van de tuin naar het privégebied van de bewoner is afhankelijk van toekomstig (zakelijk) gebruik.

Voor een eventuele openstelling van de tuin of deel van het Boerhaavehuis voor een tentoonstelling, zoals Rondje Voorhout (Rotary), bij Open Monumentendag of bij de dag voor de donateurs, zal altijd eerst overlegd worden met het CVK. Uiteraard wordt er, zoals gebruikelijk, prudent omgegaan met de privacy van de bewoner⁶.

De Stichting het Boerhaavehuis

Voorhout, november 2022

⁴ Reconstructieplan historische tuin, Bosch en Slabbers

⁵ inventarislijst van eigendommen, opgesteld door Jos Warmenhoven, voormalig bestuurslid tot 2020 en inventarislijst ten behoeve van verzekering opgesteld door Teun Nelemans.

⁶ Er is regelmatig sprake van samenwerking met plaatselijke organisaties zoals, gemeente, basisscholen, Historische Kring Voorhout.